

Politik Bilim

Biyoteknolojide hâl ve gidiş (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Biyoteknoloji yeni ürünler vadeden bir alandır. Yeni biyoteknoloji firmalarının kurulmasını teşvik eden de dayandıkları teknolojide bu potansiyelin olmasıdır. Sektördeki yüksek ARGE yoğunluğunun kaynağı da bu potansiyeldir. Sözümlü ettiğim OECD Raporu'na göre, ABD'de, biyoteknoloji ARGE firmalarının biyoteknolojide ARGE için, 2006'da yaptıkları toplam harcama 25,101 milyar dolardır (satın alma gücü paritesi olarak [SGP]). Bu rakam, veri elde edilebilen 19 ülkenin firmalarının biyoteknoloji ARGE harcamaları toplamının %75'ine karşılık gelmektedir. ABD'yi 2,353 milyar dolarlık (SGP) harcamalarıyla Fransa'nın biyoteknoloji ARGE firmaları izlemektedir. Kanada'nın biyoteknolojiye hasredilmiş firmaları 1,404 milyar dolarlık (SGP) harcamalarıyla (rakam 2005'in) üçüncü; Almanya'nın yine biyoteknolojiye hasredilmiş firmaları da 1,198 milyar dolarlık (SGP) harcamalarıyla (rakam 2007'nin) dördüncü durumdadır. Onları 709-249 milyon dolar (SGP) arasında değişen harcamalarıyla G. Kore, Belçika, İsveç, İsviçre, İspanya, İrlanda ve İtalya'nın biyoteknoloji ARGE firmaları izlemektedir.

Burada söz konusu olan firmaların önemli bir bölümünün başka firmalara ARGE hizmeti sunan ya da pazarda kendilerinin bir ürünü olmamakla birlikte gelecekte pazarlanabilecek yeni ürünler (yeni farmasötikler ya da bitki çeşitleri gibi) geliştirmeye çalışan firmalardan oluştuğu dikkatimizden kaçmamalıdır. Veri elde edilebilen 12 ülkede bu tür firmaların 'biyoteknoloji ARGE firması ya da biyoteknolojiye hasredilmiş firma' sayıları içindeki ortalama oranları %52'dir. Bu oran ABD'de %73; Fransa'daysa %62 dolayındadır.

Biyoteknolojiye hasredilmiş, diğer bir deyişle, faaliyet ağırlığı biyoteknoloji alanında olan bir firma yılda ortalama ne kadar ARGE harcaması yapar? 17 ülkede elde edilen sonuçlara göre, bu, ABD'de 7,92; İsveç'te 4,64; Fransa'da 4,57; Belçika'da 4,11 milyon dolardır (SGP). Bir fikir vermek için kaydedeyim; 12. sırada olan G. Kore için bu rakam 1,01 milyon; 16. sırada olan Portekiz için 0,38 milyon dolardır (SGP).

Firmalarca yapılan biyoteknoloji ARGE harcamalarının iş sektörünün toplam ARGE harcamaları içindeki payı ne kadardır? Rapora göre, bu konuda veri elde edilebilen 19 ülkede ortalama pay 2006'da %6,14 olmuştur. Ancak, bu pay İrlanda'da %21,7; Belçika'da %13,1; Kanada'da %11,1; ABD'de %10,4'tür.

Yukarıda verilen rakamların **özel sektör firmalarınca** yapılan ARGE harcamalarıyla sınırlı olduğu gözden kaçmamalıdır. Pek çok ülkede kamunun biyoteknolojideki ARGE harcamaları firmaların aynı alandaki harcamalarından daha yüksektir. Yüksek öğretim kuruluşlarıyla devlet kuruluşlarının biyoteknolojideki ARGE harcamaları toplamından oluşan kamu harcamalarının toplam biyoteknoloji ARGE harcamalarındaki payı, örneğin G. Kore'de %60,9; İspanya'da %67,8'dir.

Yine pek çok ülkede kamunun biyoteknolojideki ARGE harcamalarının toplam kamu ARGE harcamaları içindeki payı da oldukça yüksektir. Bu konuda veri elde edilebilen ülkeler arasında (bunların içinde ABD ve Fransa yok) en yüksek pay %18,7 (1,447 milyar dolar [SGP]) ile G. Kore'dedir. Onu %14,8'le (1,023 milyar dolar [SGP]) İspanya ve %6,7'yle (678 milyon dolar [SGP]) Kanada izlemektedir. Kamunun biyoteknolojide ARGE için yaptığı harcamanın nispi yüksekliği o ülkede biyoteknolojiye verilen önemin bir işareti sayılmaktadır.

Biyoteknolojinin, insan ve hayvan sağlığı, tarım, gıda ve içecek sanayii, evre, sınaı prosesler ve doğal kaynaklar dâhil, pek çok alanda uygulamalarının olduğu bilinmektedir. Bütün lkeler birlikte ele alındığında biyoteknolojiye hasredilmiş firmaların %45'inin sağlık alanında faaliyet gösterdiği görülmektedir. Bunu %11'le tarım, %10'la gıda ve içecek sanayii, %8'le evre, %6'yla sınaı prosesler, %2'yle doğal kaynaklar izlemektedir. Firmaların kalan %13' de diğer alanlardadır. Gelecek hafta bu faaliyet dağılımını ülkeler bazında göreceğiz.

CBT. 17 Temmuz 2009